శ్రీమద్భగవద్గీత : 2 వ అధ్యాయం

సాంఖ్య యోగం

: వ్యాఖ్యాత :

“అభినవ వ్యాస”,“జ్ఞానప్రపూర్ణ”

శ్రీ దేవిశెట్టి చలపతిరావు B.Sc[Ag]

వ్యవస్థాపకులు

ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన పీఠం : చిలకలూరిపేట.

Website : WWW.SRICHALAPATHIRAO.COM

Email : care@srichalapathirao.com

Contact : +91 80085 39770 / +91 98862 65225

పూజ్య గురుదేవులు
జ్ఞానప్రపూర్ణ
శ్రీ దేవిశెట్టి చలపతిరావు గారు B.Sc., (Ag)
వ్యవస్థాపకులు : ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానపీఠం, చిలకలూరిపేట
Contact : (Mobile) 80085 39770 / (Land Line) 08647 254716
Email : care@srichalapathirao.com
Visit www.srichalapathirao.com to listen Pravachanas

ఓం శ్రీ కృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః

శ్రీమద్భగవద్గీత

అథద్వితీయోధ్యాయః

సాంఖ్య యోగః

సంజయ ఉవాచ :

శ్లో|| తంతథా కృపయాऽऽవిష్టం అశ్రుపూర్ణాకులేక్షణం |
విషీదంత మిదం వాక్యం ఉవాచ మధుసూదనః || (1)

తా|| సంజయుడంటున్నాడు - ఆ విధంగా కరుణతో ఆవహించబడి, కన్నీటితో నిండిన నేత్రములతో, విషాదంలో ఉన్న అర్జునుణ్ణి చూచి మధుసూదనుడిలా అంటున్నాడు.

శ్రీభగవానువాచ:

శ్లో|| కుతస్త్వా కశ్మల మిదం విషమే సముపస్థితం |
అనార్యజుష్ట మస్వర్గ్యం అకీర్తకర మర్జున! || (2)

శ్లో|| క్లైబ్యం మాస్మగమః పార్థ! నైతత్త్వ య్యుపపద్యతే |
క్షుద్రం హృదయ దౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప! || (3)

తా|| భగవానుడంటున్నాడు, అర్జునా! యుద్ధానికి సిద్ధమై యున్న ఈ విషమ సమయంలో ఈ కశ్మలం (మాలిన్యం) నీకు ఎక్కడి నుండి వచ్చింది? ఇది ఆర్యులకు తగినది కాదు. స్వర్గాన్ని, కీర్తిని చెడగొట్టేది, పరంతపా! నపుంసకుడివి కావద్దు. ఇది నీకు శోభనివ్వదు. నీచమైన ఈ హృదయ దౌర్బల్యాన్ని విడిచిపెట్టి లేచి నిలబడు.

అర్జున ఉవాచ:

శ్లో|| కథం భీష్మమహంసంఖ్యే ద్రోణంచ మధుసూదన! |
ఇషుభిః ప్రతియోత్స్యామి పూజార్హా వరిసూదన || (4)

శ్లో|| గురూన హత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయోభోక్తుం భైక్ష్య మపీహలోకే! |
హత్వాఽర్థ కామాంస్తు గురూనిహైవ
భుంజీయ భోగాన్ రుధిర ప్రదిగ్ధాన్ || (5)

తా|| అర్జునుడంటున్నాడు - శత్రుసంహారకుడవగు ఓ మధుసూదనా! పూజార్హులైన భీష్మద్రోణులను యుద్ధము నందు నేను ఎలా బాణాలతో ఎదుర్కోగలను? మహానుభావులైన గురువులను వధించకుండా ఈ లోకంలో బిచ్చమెత్తుకుని జీవించటం మేలు. ఇక్కడ గురువులను వధించి, రక్తంతో తడిసిన సంపదలను, భోగాలను మాత్రమే అనుభవించగలము.

శ్లో|| నచైతద్విద్మః కతరన్నో గరీయః
యద్వాజయేమ యదివానో జయేయుః |
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామః
తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః || (6)

తా|| ఎవరిని చంపిన తర్వాత ఇక మనం జీవించాలని అనుకోమో అట్టి ధార్తరాష్ట్రులు, బంధువులైన భీష్మాదులు యుద్ధభూమిలో మన ఎదుట నిలిచియున్నారు. అదీగాక ఈ యుద్ధంలో మనమే జయిస్తామో, లేదా వారే జయిస్తారో నాకు తెలియదు. అందువల్ల ఇపుడు ఏది మనకు మంచిదో తేల్చుకోలేకపోతున్నాను.

శ్లో|| కార్పణ్య దోషో పహతస్వభావః

పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మ సంమూఢచేతాః |

యచ్ఛ్రేయః స్యా నిశ్చితం బ్రూహితన్మే

శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నం || (7)

తా|| కార్పణ్య దోషం చేత నా స్వభావం దెబ్బతిన్నది. ధర్మమేదో తెలుసుకోలేని వాడనై నిన్ను అడుగుతున్నాను. నాకు ఏది శ్రేయస్సో నిశ్చయించి దానినే తెలియజెయ్యి. నేను నీ శిష్యుణ్ణి. నిన్ను శరణుజొచ్చిన నాకు బోధించు.

శ్లో|| నహిప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాత్

యచ్ఛోక ముచ్ఛోషణ మింద్రియాణాం |

అవాప్య భూమావసపత్న మృద్ధం

రాజ్యం సురాణా మపిచాధిపత్యం || (8)

తా|| ఇంద్రియాలను దహింపచేస్తున్నట్టి నా యీ శోకాన్ని తొలగించే ఉపాయమేదో తెలియటం లేదు. శత్రువులు లేనట్టి, సర్వసమృద్ధమైన ఈ భూలోక రాజ్యంగాని, దేవలోక రాజ్యాధిపత్యం గాని ఈ శోకాన్ని తొలగించలేవు.

సంజయ ఉవాచ:

శ్లో|| ఏవముక్త్వా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతపః! |

నయోత్స్య ఇతి గోవిందం ఉక్త్వా తూష్ణీం బభూవహ||(9)

తా|| సంజయుడంటున్నాడు: పరులను తపింపజేసే ఓ రాజా! గుడాకేశుడైన అర్జునుడు హృషీకేశునితో (శ్రీకృష్ణునితో) ఇలా చెప్పి, యుద్ధం చెయ్యనని మూభావంగా (మౌనంగా) ఉండిపోయాడు.

శ్లో|| తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివభారత |

సేనయోరుభయోర్మధ్యేవిషీదంత మిదం వచః || (10)

తా|| భారతా! రెండుసేనల మధ్య దుఃఖిస్తున్న అర్జునునితో శ్రీకృష్ణుడు నవ్వుతూ ఇలా అంటున్నాడు.

శ్రీ భగవానువాచ:

శ్లో|| అశోచ్యానన్వశోచస్త్వం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే |

గతాసూనగతా సూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః || (11)

తా|| భగవానుడంటున్నాడు: అర్జునా! దుఃఖించతగనివారిని గూర్చి నీవు దుఃఖిస్తున్నావు. గొప్ప పండితునిలాగా మాట్లాడుతున్నావు. కాని మరణించినవారిని గూర్చిగాని, జీవించియున్నవారిని గూర్చి గాని పండితులైనవారు ఎన్నటికీ దుఃఖించరు.

శ్లో|| నత్వేవాహం జాతు నాసం నత్వం నేమే జనాధిపాః |

న చైవ న భవిష్యామః సర్వేవయ మతఃపరం || (12)

తా|| నేను లేని సమయం అంటూ ఎప్పుడూ లేదు. అలాగే నీవు గాని, ఈ రాజులు గాని లేని సమయం కూడా ఎప్పుడూ లేదు. ఈ శరీరాలు నశించినప్పటికీ ఇక మీదట కూడా మనందరం లేకపోవుట అనేది లేదు.

శ్లో|| దేహినోఽస్మిన్ యధాదేహే కౌమారం యౌవనం జరా|

తథా దేహాంతర ప్రాప్తిః ధీరస్తత్ర నముహ్యతి || (13)

తా|| దేహధారియైన జీవునికి ఈ శరీరంలో బాల్యం, యౌవనం, ముసలితనం ఎలాగో అలాగే మరో దేహం కూడా వస్తున్నది. వివేకం గలవాడు ఈ విషయంలో ఎటువంటి మోహాన్ని చెందడు.

శ్లో|| మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌంతేయ! శీతోష్ణ సుఖదుఃఖదాః |
ఆగమాపాయినోఽనిత్యాః తాం స్తితిక్షస్వ భారత!|| (14)

తా|| కౌంతేయా! ఇంద్రియాలకు శబ్దస్పర్శాది విషయాలతో కలిగే సంయోగం వల్ల శీతోష్ణాలు, సుఖదుఃఖాలు కలుగుతూ ఉంటాయి. అవి రాకడపోకడ కలిగినవి; అశాశ్వతమైనవి. కనుక ఓ భారతా! వాటిని సహించుము.

శ్లో|| యంహి నవ్యధయంత్యేతే పురుషం పురుషర్షభ! |
సమదుఃఖ సుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే || (15)

తా|| పురుషశ్రేష్ఠుడా! సుఖదుఃఖములందు సమభావము గల ధీరుడైన ఏ పురుషుని ఈ మాత్రాస్పర్శములు (ఇంద్రియ విషయ సంయోగములు) బాధించవో అతడు అమృతత్వాన్ని (మోక్షాన్ని) అందుకోవటానికి అర్హుడవుతున్నాడు.

శ్లో|| నాసతో విద్యతే భావః నాభావో విద్యతే సతః |
ఉభయోరపి దృష్టోఽంతః త్వనయోస్తత్త్వదర్శిభిః || (16)

తా|| లేనిదానికి (అసత్ కు) ఉనికి లేదు. ఉన్నదానికి (సత్) లేకపోవటం అనేది లేదు. ఈ రెండింటి యొక్క నిశ్చయం, చివరి నిష్కర్ష తత్త్వజ్ఞానుల చేత దర్శింపబడింది.

శ్లో|| అవినాశితు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతం |
వినాశమవ్యయస్యాస్య నకశ్చిత్కర్తుమర్హతి || (17)

తా|| దేనిచేత ఈ సమస్త జగత్తు వ్యాపించబడియున్నదో అట్టి ఆత్మ నాశనం లేనిదని తెలుసుకో. నాశనం లేని ఆత్మను నశింపజేయుటకు ఎవ్వడూ సమర్థుడు కాదు.

శ్లో|| అంతవంత ఇమేదేహాః నిత్యస్యోక్తా శరీరిణః |

అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్యుధ్యస్వ భారత! || (18)

తా|| నిత్యమైనటువంటి, నాశనం లేనటువంటి, సాటి లేనటువంటి శరీరికి (ఆత్మకు) ఈ శరీరాలన్నీ నశించిపోయేవే. కనుక ఓ అర్జునా! యుద్ధం చెయ్యి.

శ్లో|| య ఏనం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతం |

ఉభౌ తౌన విజానీతః నాయం హంతి న హన్యతే || (19)

తా|| ఎవరు ఆత్మ చంపేది అని అనుకుంటారో, లేక చనిపోయేది అని అనుకుంటారో వారు ఉభయులు తత్త్వము తెలియనివారే. ఆత్మ ఇతరులను చంపేదీ కాదు, చనిపోయేదీ కాదు.

శ్లో|| నజాయతే మ్రియతే వా కదాచిత్

నా యం భూత్వా భవితా వా న భూయః |

అజో నిత్యశ్శాశ్వతోఽయం పురాణః

న హన్యతే హన్యమానే శరీరే || (20)

తా|| ఈ ఆత్మ ఎన్నటికీ పుట్టేదీ కాదు, చనిపోయేదీ కాదు. ఇదివరకు లేకుండి కొంతకాలం తర్వాత ఉండేదీ కాదు. ఇది పుట్టుకలేనిది, నిత్యమైనది, ఎల్లప్పుడూ ఉండేది, అనాదియైనది. శరీరము చంపబడినప్పటికీ ఇది చంపబడదు.

శ్లో|| వేదావినాశినం నిత్యం య ఏన మజమవ్యయం |

కధంసపురుషః పార్ధ! కం ఘాతయతి హంతికం || (21)

తా|| ఓ పార్థా! ఎవడు ఈ ఆత్మను పుట్టుకలేనిదని, నాశనం లేనిదని, నిత్యమైనదని, అక్షయమైనదని తెలుసుకుంటాడో, అట్టి పురుషుడు ఎవరిని చంపిస్తాడు? ఎవరిని చంపుతాడు?

శ్లో|| వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్ణాతి నరోఽపరాణి |
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణాని
అన్యాని సంయాతి నవానిదేహీ|| (22)

తా|| మానవుడు ఏ ప్రకారంగా చినిగిపోయిన వస్త్రాలను విడిచి నూతన వస్త్రాలను ధరిస్తున్నాడో, అలాగే ఆత్మ జీర్ణదేహాలను వదలి క్రొత్త దేహాలను పొందుతున్నది.

శ్లో|| నైనం ఛిందంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః |
నచైనం క్లేదయం త్యాపః నశోషయతి మారుతః || (23)

శ్లో|| అచ్ఛే ద్యోఽయమ దాహ్యోఽయం అక్లేద్యోశోష్య ఏవచ|
నిత్యస్సర్వ గతః స్థాణుః అచలోఽయం సనాతనః ||(24)

తా|| ఈ ఆత్మను శస్త్రాలు ఛేదించలేవు. అగ్ని కాల్చలేదు. నీరు దీనిని తడుపలేదు. వాయువు ఎండించలేదు. (23) ఇది ఛేదింపవీలులేనిది, దహింప వీలులేనిది, తడుపుటకు వీలులేనిది, ఎండించ వీలులేనిది, ఇది నిత్యమైనది, సర్వవ్యాపకమైనది, స్థిరమైనది, అచలమైనది, సనాతనమైనది(24).

శ్లో|| అవ్యక్తోఽయమ చింత్యోఽయం అవికార్యోఽయ ముచ్యతే |
తస్మాదేవం విదిత్వైనం నానుశోచితు మర్హసి || (25)

తా|| ఈ ఆత్మ అవ్యక్తం (ఇంద్రియములకు గోచరించనిది), అచింత్యం (మనస్సు చేత చింతించవీలులేనిది), అవికార్యం (ఏ వికారాలు లేనిది). ఈ ప్రకారంగా ఆత్మను తెలుసుకొని శోకాన్ని విడిచిపెట్టు.

శ్లో|| అథచైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసేమృతం |
తథాపిత్వం మహాబాహో! నైవం శోచితుమర్హసి || (26)

శ్లో|| జాతస్యహిధృవో మృత్యుః ధ్రువం జన్మమృతస్యచ |
తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే నత్వం శోచితుమర్హసి || (27)

తా|| ఒకవేళ ఆత్మపుట్టేది, చనిపోయేది అని అనుకున్నా ఓ మహాబాహుడా! అప్పుడు కూడా నీవు శోకించాల్సిన పనిలేదు (26) పుట్టిన దానికి మరణం, మరణించిన దానికి పుట్టుక నిశ్చయం గదా! మరి నివారించలేని ఈ విషయంలో నీకు శోకమెందుకు? (27)

శ్లో|| అవ్యక్తాదీనిభూతాని వ్యక్తమధ్యానిభారత! |
అవ్యక్త నిధనాన్యేవ తత్రకా పరిదేవనా || (28)

తా|| భరతవంశంలో జన్మించిన అర్జునా! భూతాల యొక్క మొదలు కనబడదు, మధ్య మాత్రం కనబడుతుంది, నశించిన తర్వాతా కనిపించవు. అట్టి భూతాల కొరకు ఎందుకు దుఃఖించటం?

శ్లో|| ఆశ్చర్యవత్ పశ్యతికశ్చిదేనం
ఆశ్చర్యవద్ వదతి తథైవ చాన్యః |
ఆశ్చర్యవత్ చైన మన్యశృణోతి
శ్రుత్వాప్యేనం వేదనచైవ కశ్చిత్ || (29)

తా|| ఒకానొకడు దీనిని ఆశ్చర్యంగా చూస్తాడు. మరొకడు దీనిని ఆశ్చర్యంగా చెబుతాడు. ఇంకొకడు దీనిని ఆశ్చర్యంగా వింటాడు. అలా విన్నప్పటికీ దీనిని ఎవడూ తెలుసుకోలేడు.

శ్లో|| దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహేసర్వస్య భారత! |
తస్మాత్ సర్వాణి భూతాని నత్వంశోచితుమర్హసి || (30)

తా|| భారతా! అన్ని దేహాలలోనూ ఉండే ఈ దేహి (ఆత్మ) నిత్యమైనది, అవధ్యమైనది (వధించబడేది కాదు). అందువల్ల ఏ ప్రాణి గురించి నీవు శోకించపనిలేదు.

శ్లో|| స్వధర్మమపి చావేక్ష్య నవికంపితుమర్హసి |
ధర్మ్యాద్ధి యుద్ధాచ్ఛ్రేయోన్యత్ క్షత్రియస్యనవిద్యతే || (31)

తా|| స్వధర్మం దృష్ట్వా చూచినప్పటికీ నీవు చలించరాదు. క్షత్రియునికి స్వధర్మం కన్నా శ్రేయస్కరమైనది మరొకటి లేదు.

శ్లో|| యదృచ్ఛయాచోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతం |
సుఖినః క్షత్రియాః పార్థ! లభంతే యుద్ధమీదృశం || (32)

తా|| పార్థా! యాదృచ్ఛికంగా (అప్రయత్నంగా) లభించినట్టిది, తెరిచియున్న స్వర్గద్వారం వంటిది ఐన ఈ యుద్ధం అదృష్టవంతులైన క్షత్రియులకే లభిస్తుంది.

శ్లో|| అధచేత్త్వ మిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం నకరిష్యసి |
తతః స్వధర్మం కీర్తించ హిత్వాపాపమవాప్స్యసి || (33)

శ్లో|| అకీర్తించాపి భూతాని కథయిష్యంతితేఽవ్యయాం ||
సంభావితస్య చాకీర్తిః మరణాదతి రిచ్యతే || (34)

తా|| ఒకవేళ ఈ ధర్మయుద్ధాన్ని చెయ్యకపోయావో; దానివల్ల నీ స్వధర్మాన్నీ, కీర్తిని పోగొట్టుకొనేవాడివవుతావు. పైగా పాపాన్ని పొందుతావు (33) అంతేకాదు నీవు యుద్ధం నుండి తొలగిపోతే ప్రజలు నీ అపకీర్తిని చిరకాలం చెప్పుకుంటారు. గౌరవనీయునికి అపకీర్తి అనేది మరణం కన్నా ఎక్కువ బాధాకరం (34)

శ్లో|| భయాద్రణా దుపరతం మన్యంతే త్వాం మహారథాః |
యేషాం చత్వంబహుమతః భూత్వాయాస్యసి లాఘవం ||(35)
శ్లో|| అవాచ్య వాదాంశ్చబహూన్ వదిష్యంతి తవాహితాః |
నిందంతస్తవసామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం నుకిం?|| (36)

తా|| అర్జునా! నీవు భయం వల్లనే యుద్ధరంగం నుండి పారిపోయావని మహారథులు అనుకుంటారు. ఇంతవరకు నిన్ను గౌరవంగా చూచినవారే చులకనగా మాట్లాడతారు (35).

నీ శత్రువులు నిన్ను అనేక విధాలుగా అనరాని మాటలంటారు. నీ సమర్థతను శంకిస్తారు. అంతకన్నా మించిన దుఃఖం నీకు ఇంకేం ఉంటుంది?

శ్లో|| హతో వా ప్రాప్స్యసే స్వర్గం జిత్వావా భోక్ష్య సే మహీం|
తస్మా దుత్తిష్ఠ కౌంతేయ! యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ||(37)

తా|| కుంతీనందనా! చనిపోయావా! స్వర్గాన్ని పొందుతావు; విజయం సాధించావా! రాజ్యాన్ని పొందుతావు. అందువల్ల లే! లేచి యుద్ధానికి కృతనిశ్చయుడవుకా!

శ్లో|| సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ |
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాప మవాప్స్యసి || (38)

తా|| సుఖదుఃఖాలను, లాభనష్టాలను, జయాపజయాలను సమముగా భావించి యుద్ధానికి సన్నద్ధుడివికా! అలా చేస్తే ఇక నీవు పాపాన్ని పొందవు.

శ్లో|| ఏషాతేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధి ర్యోగే త్విమాంశ్రుణు |
బుద్ధ్యాయుక్తో యయాపార్థ! కర్మబంధం ప్రహాస్యసి || (39)

తా|| ఇంతవరకు నీకు జ్ఞానాన్ని బోధించటం జరిగింది. ఇక ఈ బుద్ధి యోగాన్ని గురించి విను. పార్థా! ఈ జ్ఞానంతో కూడుకుంటే నీవు కర్మబంధాన్ని ఛేదించగలవు.

శ్లో|| నేహాభిక్రమ నాశోఽస్తి ప్రత్యవాయోనవిద్యతే |
స్వల్ప మప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతోభయాత్||(40)

శ్లో|| వ్యవసాయాత్మికాబుద్ధిః ఏకేహ కురునందన! |
బహుశాఖాహ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినాం|| (41)

తా|| ఈ నిష్కామ కర్మయోగంలో క్రమభంగం జరగటం గాని, వ్యతిరేక ఫలితాలు రావటం గాని జరగదు. అంతేకాదు. ఏ కొంచెం ఆచరించినా గొప్ప భయం నుండి నిన్ను రక్షిస్తుంది. (40) కురునందనా! కోరికలు లేని నిశ్చయబుద్ధి ఏకాగ్రంగా ఉంటుంది. అదే నిశ్చయం లేని వారిబుద్ధి అనేక శాఖోపశాఖలుగా చీలిపోయి ఉంటుంది. (41)

శ్లో|| యామిమాం పుష్పితాంవాచం ప్రవదం త్యవిపశ్చితః|
వేదవాద రతాః పార్థ! నాన్యదస్తీతి వాదినః || (42)

శ్లో|| కామాత్మానః స్వర్గాపరాః జన్మకర్మ ఫలప్రదాం |
క్రియావిశేష బహుళాం భోగైశ్వర్య గతిం ప్రతి|| (43)

శ్లో|| భోగైశ్వర్య ప్రసక్తానాం తయాపహృత చేతసాం |
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌన విధీయతే || (44)

తా|| పార్థా! వేదములందలి అర్థవాదము (కర్మకాండ) లో ఆసక్తి గలవారు కోరికలతో నిండి, స్వర్గసుఖముల పట్ల ఆకర్షితులై; స్వర్గ సుఖముల కంటే కోరవలసింది ఇంకేమీ లేదని వాదిస్తా రు. అట్టి అజ్ఞానులు (అవివేకులు) అనేక క్రియా విశేషాలతో కూడి, జన్మకర్మ వలయంలో త్రిప్పి, భోగైశ్వర్యాల వైపుకు తీసుకుపోయే (మోదుగ) పువ్వులవంటి మధురమైన మాటలను చెబుతూ ఉంటారు. అలాంటి వారి మాటలకు ముగ్ధులై, భోగైశ్వర్యాల వైపుకు ఎవరు ఆకర్షించబడతారో వారి వివేకం హరించుకుపోతుంది. దానివల్ల వారిబుద్ధి స్థిరముగా బ్రహ్మనిష్ఠ యందు నిలువదు.

శ్లో|| త్రైగుణ్య విషయావేదాః నిస్త్రైగుణ్యో భవార్జున! |
నిర్ద్వంద్వో నిత్యసత్త్వస్థః నిర్యోగక్షేమ ఆత్మవాన్|| (45)

తా|| అర్జునా! వేదాలు త్రిగుణాలతో కూడిన విషయాలకు చెంది ఉన్నవి. నీవు త్రిగుణాలకు అతీతుడవై, ద్వంద్వాలను వదిలిపెట్టి, నిత్యమూ సత్త్వగుణంలో నిలిచి, యోగక్షేమాలను పట్టించుకోకుండా ఆత్మజ్ఞానము కలవాడివి కా!

శ్లో|| యావానార్థ ఉదపానే సర్వతః సంప్లుతోదకే |
తావాన్ సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః || (46)

తా|| అంతటా నీరు పొంగిపొర్లుతున్నప్పుడు స్నానాదుల కొరకు భావులు, చెరువులు జలపాత్రల అవసరం ఎంతవరకో బ్రహ్మజ్ఞానము గల బ్రాహ్మణునికి ఈ వేదాలలోని కర్మకాండ అంతవరకే అవసరం.

శ్లో|| కర్మణ్యే వాధికారస్తే మాఫలేషు కదాచన |
మాకర్మఫల హేతుర్భూః మాతేసంగోஉస్త్వ కర్మణి || (47)

తా|| కర్మలు చేయుటయందే నీకు అధికారం ఉన్నది. కర్మఫలాన్నెప్పుడూ కోరవద్దు. కర్మఫలానికి నీవెప్పుడూ కారకుడివి కావద్దు. అకర్మతో సంగభావము నీకు కలుగకుండుగాక!

శ్లో|| యోగస్థఃకురు కర్మాణి సంగంత్యక్త్వా ధనంజయ! |
సిద్ధ్యసిద్ధ్యో సమోభూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే ||48)

తా|| ధనంజయా! సంగభావాన్ని విడిచిపెట్టి, సిద్ధించినా సిద్ధించకపోయినా రెంటిని సమం గావించి, యోగంలో నిలిచి కర్మలు చెయ్యి. సమత్వమే యోగం అని చెప్పబడుతున్నది.

శ్లో|| దూరేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధి యోగాద్ధనంజయ! |
బుద్ధౌ శరణ మన్విచ్ఛ కృపణాః ఫల హేతవః || (49)

తా|| ధనంజయా! బుద్ధియోగం కన్నా సకామకర్మ చాలా నికృష్టమైనది. కనుక నీవు బుద్ధి యోగాన్నే శరణు పొందు. ఫలితాన్ని కోరి కర్మ చేసేవాడు పిసినిగొట్టుయే.

శ్లో|| బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభేసుకృత దుష్కృతే |
తస్మాద్యోగాయయుజ్యస్వ యోగః కర్మసుకౌశలం || (50)

తా|| సమత్వబుద్ధితో కూడిన వ్యక్తి ఈ జన్మలోనే పుణ్యపాపాలు రెంటినీ వదలిపెడతాడు. కనుక నీవు బుద్ధి యోగానికే సిద్ధంకా! యోగమంటే కర్మలలో నైపుణ్యతయే.

శ్లో|| కర్మజం బుద్ధి యుక్తాహి ఫలంత్యక్త్వా మనీషిణః |
జన్మబంధ వినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛన్త్య నామయం || (51)

తా|| సమత్వబుద్ధితో నిష్కామ కర్మయోగాన్ని ఆచరించి, కర్మల వల్ల లభించే ఫలాన్ని విడిచిపెట్టగల వివేకి జన్మబంధం నుండి పూర్తిగా విడుదల పొంది, దుఃఖరహితమైన పదాన్ని చేరుకుంటాడు.

శ్లో|| యదాతే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతి తరిష్యతి |
తదాగంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్యశ్రుతస్యచ || (52)

శ్లో|| శ్రుతి విప్రతి పన్నాతే యదాస్థాస్యతి నిశ్చలా|
సమాధావచలాబుద్ధిః తదాయోగమవాప్స్యసి || 53

తా|| ఎప్పుడైతే నీ బుద్ధి మోహమనే (అజ్ఞానమనే) బురదను వదిలించుకుంటుందో అప్పుడు వినదగిన విషయాల నుండి, విన్న విషయాల నుండి విరక్తిని పొందుతావు. (52)

తా|| విన్నవాటితో విసిగి వేసారిపోయిన నీ బుద్ధి సమాధిలో నిశ్చలంగా నిలిచినప్పుడు నీవు పరమాత్మతో యోగాన్ని పొందుతావు.

అర్జున ఉవాచ:

శ్లో|| స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్తస్య కేశవ! |
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత వ్రజేత కిం? || 54

తా|| అర్జునుడు అడుగుతున్నాడు, "కేశవా! సమాధి నిష్ట యందుండే స్థితప్రజ్ఞుని లక్షణం ఏమిటి? స్థిరబుద్ధి గల అతడు ఎలా మాట్లాడుతాడు? ఎలా కూర్చుంటాడు? ఎలా ప్రవర్తిస్తాడు?"

శ్రీ భగవానువాచ :

శ్లో|| ప్రజహాతి యదాకామాన్ సర్వాన్ పార్థ! మనోగతాన్ |
ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే || 55

తా|| శ్రీ భగవానుడంటున్నాడు. పార్థా! మనస్సునందలి సమస్తమైన కోరికలను ఎప్పుడు సంపూర్ణంగా విడిచిపెడతాడో, ఎప్పుడు తనలో తాను ఆనందాన్ని పొందుతూ ఉంటాడో అప్పుడు స్థితప్రజ్ఞుడు అని పిలువబడతాడు.

శ్లో|| దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగత స్పృహః |
వీతరాగ భయక్రోధః స్థితధీర్ముని రుచ్యతే || **56**

తా|| దుఃఖంలో ఉద్వేగం చెందనివాడు, సుఖాల కోసం ఆరాటం చెందనివాడు, రాగము, భయము, క్రోధము విడిచిన వాడు స్థితప్రజ్ఞుడైన మునిగా చెప్పబడతాడు.

శ్లో|| యస్సర్వత్రానభిస్నేహః తత్తత్ ప్రాప్యశుభాశుభం |
నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞాప్రతిష్ఠితా || **57**

తా|| ఎవడు సమస్త విషయములందును ఆసక్తి లేనివాడై, ఆయా శుభ అశుభాలను పొందినప్పుడు ఆనందించక, ద్వేషించక ఉంటాడో అట్టివాని ప్రజ్ఞయే స్థిరమైనది.

శ్లో|| యదాసంహరతే చాయం కూర్మోంగానీవ సర్వశః |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్ధేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా|| **58**

తా|| తాబేలు తన అంగాలను లోపలకు ముడుచుకున్నట్లుగా ఇతడు ఎప్పుడైతే తన ఇంద్రియాలను విషయ వస్తువుల నుండి ఉపసంహరించుకుంటాడో అపుడు అతడి ప్రజ్ఞ స్థిరంగా ఉంటుంది.

శ్లో|| విషయావినివర్తంతే నిరాహారాస్య దేహినః |
రసవర్జం రసోప్యస్య పరం దృష్ట్వానివర్తతే || **59**

తా|| ఆహారాన్ని విడిచిపెట్టిన పురుషుని నుండి విషయ వస్తువులు దూరంగా తొలగిపోతాయి. ఐతే విషయ వాసన (విషయాలపై అభిరుచి) మాత్రం అలాగే ఉండిపోతుంది. పరమాత్మ దర్శనంతోనే ఆ అభిరుచి (వాసన) కూడా తొలగిపోతుంది.

శ్లో|| యతతో హ్యపి కౌంతేయ! పురుషస్య విపశ్చితః |
ఇంద్రియాణి ప్రమాథీని హరంతి ప్రసభంమనః || **60**

తా|| కౌంతేయా! వివేకి అయిన పురుషుడు ప్రయత్నించినప్పటికీ బలవత్తరమైన ఇంద్రియాలు మనస్సును బలాత్కారంగా విషయాలపైకి లాగివేస్తూనే ఉంటాయి.

శ్లో|| తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః |
వశేహి యస్యేంద్రి యాణి తస్య ప్రజ్ఞాప్రతిష్ఠితా || **61**

తా|| అట్టి బలవత్తరమైన ఇంద్రియాలన్నింటిని స్వాధీనంలో పెట్టుకొని, యోగయుక్తుడై, నన్నే (భగవంతునే) లక్ష్యంగా పెట్టుకొని ఉండాలి. ఎవరి ఇంద్రియాలు స్వాధీనంలో ఉంటాయో వారి ప్రజ్ఞయే స్థిరంగా ఉంటుంది (అతడే స్థితప్రజ్ఞుడు).

శ్లో|| ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసః సంగస్తేషూప జాయతే |
సంగాత్సం జాయతే కామః కామాత్ క్రోధోఽభి జాయతే || **62**

శ్లో|| క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహాత్ స్మృతి విభ్రమః |
స్మృతి భ్రంశాత్ బుద్ధినాశః బుద్ధి నాశాత్ ప్రణశ్యతి || **63**

తా|| ఇంద్రియ విషయాలను గురించి సదా చింతించే పురుషునికి ఆ విషయాలతో సంగభావం కలుగుతుంది. సంగభావం వల్ల కోరిక కలుగుతుంది. కోరికవల్ల కోపము జనిస్తుంది.

తా|| కోపం వల్ల అవివేకం (మోహం) కలుగుతుంది. అవివేకం వల్ల మతి భ్రమిస్తుంది. మతి భ్రమవల్ల బుద్ధి నశిస్తుంది. బుద్ధి నశించి పోవటంతో సర్వనాశనం కలుగుతుంది.

శ్లో|| రాగ ద్వేష వియుక్తైస్తు విషయానింద్రియైశ్చరన్ |
ఆత్మవశ్యై ర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధి గచ్ఛతి || 64

శ్లో|| ప్రసాదే సర్వ దుఃఖానాం హాని రస్యోపజాయతే |
ప్రసన్న చేతసో హ్యాశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే || 65

తా|| రాగద్వేషాల నుండి విడివడి, ఇంద్రియాలను తన వశంలో ఉంచుకొని, మనస్సును తన ఆధీనంలో ఉంచుకొని విషయాలలో సంచరిస్తున్నప్పటికీ అతడు ప్రశాంతంగానే ఉంటాడు.

తా|| ప్రశాంతంగా ఉన్నప్పుడు అతడి సమస్త దుఃఖాలు నశిస్తాయి. ప్రసన్న చిత్తము గలవాని బుద్ధి త్వరలోనే నిలకడ గలిగినదై యుంటుంది. (అతడే స్థిరమైన ప్రజ్ఞ గలవాడు)

శ్లో|| నాస్తి బుద్ధి రయుక్తస్య నచాయుక్త స్య భావనా |
నచా భావయతః శాంతిః అశాంతస్య కుతస్సుఖం || 66

శ్లో|| ఇంద్రియాణాంహి చరతాం యన్మనోఽను విధీయతే |
తదస్య హరతి ప్ర జ్ఞాం వాయుర్నావ మివాంభసి || 67

తా|| నిగ్రహం లేనివానికి బుద్ధి స్థిరంగా నిలవదు. అట్టివానికి ఆత్మచింతన - ఆత్మధ్యానం కుదరదు. ఆత్మచింతన లేనివానికి శాంతిలేదు. శాంతిలేని వానికి సుఖంలేదు.

తా|| ఎందుకంటే విషయాలలో సంచరించే ఇంద్రియాలకు లోబడి మనస్సు కూడా వాటిని అనుసరిస్తే, నీటిలోని పడవను తుఫాను గాలి ముంచి వేసినట్లు అతడి మనస్సు అతని ప్రజ్ఞను ముంచివేస్తుంది.

శ్లో|| తస్మాద్యస్య మహాబాహో! నిగృహీతాని సర్వశః |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || 68

తా|| అందువల్ల ఓ మహాబాహుడా! ఎవరి యొక్క ఇంద్రియాలు విషయ వస్తువుల నుండి అన్ని విధాలుగా నిగ్రహింపబడతాయో అట్టివాని ప్రజ్ఞ (జ్ఞానం) యే స్థిరంగా ఉంటుంది.

శ్లో|| యానిశా సర్వ భూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ|
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సానిశాపశ్యతో మునేః || 69

తా|| సమస్త ప్రాణులకు ఏది రాత్రియో ఇంద్రియ నిగ్రహముగల యోగి (సంయమి) అందులో మేలుకొని ఉంటాడు. దేనియందు ప్రాణులు మేలుకొని ఉంటాయో అది ఆత్మావలోకనంలో ఉన్న మునులకు రాత్రి యగుచున్నది.

శ్లో|| ఆపూర్యమాణ మచల ప్రతిష్టం
సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్ |
తద్వత్ కామాయం ప్రవిశంతి సర్వే
సశాంతి మాప్నోతి నకామకామీ || 70

తా|| పరిపూర్ణంగా నీటితో నిండి, స్థిరమైన ఉనికి గల సముద్రాన్ని ఏ ప్రకారంగా నీరు చేరుకుంటున్నదో అలాగే ఎవరిలో సర్వకామనలు ప్రవేశించి విలీనమైపోతున్నాయో అతడే శాంతిని పొందుతాడు. కామదాసునికి ఆ అవకాశం లేదు.

శ్లో|| విహాయకామన్ యస్సర్వాన్ పుమాంశ్చరతి నిస్పృహః |
నిర్మమో నిరహం కారః సశాంతి మధి గచ్ఛతి || 71

తా|| ఎప్పుడైతే సమస్త కోరికలను విడిచి, అహంకార మమకారాలు వదలి ఆశలేని వాడై సంచరిస్తున్నాడో అట్టి పురుషుడు పరమశాంతిని పొందుతున్నాడు.

శ్లో|| ఏషాబ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ! నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి |
స్థిత్వాఽస్యా మంత కాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణ మృచ్ఛతి || 72

తా|| పార్థా! ఇదే బ్రాహ్మీస్థితి. ఈ స్థితిని పొందిన తర్వాత ఇక మోహం చెందదు. అంత్య కాలంలో కూడా ఈ స్థితిలో నిలిస్తే అతడు బ్రహ్మ నిర్వాణాన్ని - బ్రహ్మైక్యాన్ని - మోక్షాన్ని పొందుతాడు.

గద్యం:-

ఓం తత్ సత్ ఇతి శ్రీమద్ భగవద్గీతాసు,
ఉపనిషత్సు, బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే,
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే, సాంఖ్యయోగో నామ, ద్వితీయోధ్యాయః

Contact : +91 80085 39770 / +91 98862 65225

Audio CD, Video DVD, Book, E-Book, Pen Drive, External HDD రూపములలో అందుబాటులో గలవు

I. మహాభారతం : ఆదిపర్వం, సభాపర్వం, వనపర్వం, విరాటపర్వం, ఉద్యోగపర్వం, భీష్మపర్వం, ద్రోణపర్వం, ...; జీవనసత్యాలు, ధర్మాధర్మ విశ్లేషణ; ద్రౌపది, కర్ణుడు, ప్రశ్నలు - సమాధానములు; శాంతిపర్వం విశేషాలు :

II. ఆధ్యాత్మిక గ్రంధములు : కర్మసిద్ధాంతం, జీవుల సుడిగుండాలు, ప్రశాంత జీవనానికి 18 సూత్రములు, మరణాన్ని మంగళప్రదంచేసుకో, ఆధ్యాత్మిక జీవనం, ప్రశ్నలు - సమాధానములు;

III. ప్రకరణ గ్రంధములు : తత్త్వబోధ, భజగోవిందం, శ్రీ దక్షిణామూర్తిస్తోత్రం, ఆత్మవిద్యావిలాసం, ఉపదేశసారం, ఆత్మబోధ, అద్వైతసారం, సాధనపంచకం, వివేక చూడామణి, నిర్వాణషట్కం

IV. శ్రీమద్భగవద్గీత : 1-18 అధ్యాయములు

V. ఉపనిషత్తులు :- ఈశావాస్య, కేన, కఠ, ముండక, మాండూక్య, కైవల్య, గర్భ, సూర్య, దర్శన, తారసార, మహావాక్య, పంచబ్రహ్మ, గోపాలతాపిన్య, వరాహ, శాట్యాయనీ, హయగ్రీవ, దత్తాత్రేయ, గారుడ, కలిసంతరణ, జాబాలి, సౌభాగ్యలక్ష్మీ, సరస్వతీరహస్య, బహ్వృచ, ముక్తిక మొ//వి.

VI. భక్తి: శ్రీమద్భాగవతం, శ్రీనారద భక్తి సూత్రములు, శ్రీకృష్ణ అష్టోత్తర శతనామావళి- గజేంద్ర మోక్షం, కుచేలోపాఖ్యానం.

VII. బ్రహ్మసూత్రములు : శ్రీ బాదరాయణ విరచిత బ్రహ్మసూత్రములు

VIII. గురువు : గురువు యొక్క అవసరము, ఆషాఢ / గురు / వ్యాస పూర్ణిమ ప్రాధాన్యత, గురువును ఎలా గుర్తించి సేవించాలి, ఎందుకు ?, గురువు పట్ల శిష్యుని కర్తవ్యం, గురూపదేశం, గురువు యొక్క ఆవశ్యకత, గురువు యొక్క అనుగ్రహం ఎందుకు ? ఎలా పొందాలి ?, గురు పాదతీర్థం, గురుగీత

IX. సాధనలు : పరమార్థ సాధనలు, సమాధి అభ్యాసం

X. ఇతర గ్రంధములు : మహాత్ముల సూక్తులు, ఉత్తమ జీవనవిధానం, పరమార్థ సాధనలు , మోక్ష సాధనా రహస్యం , ధ్యానం - ప్రయోజనములు, సో2హం భావన ద్వారా ముక్తి, వినాయక చవితి, విఘ్నేశ్వర గాథ వెనుక ఆధ్యాత్మిక రహస్యం, దసరా పండుగ వెనుక ఆంతర్యం.

XI. మరెన్నో ఇతర గ్రంధములు

Contact : +91 80085 39770 / +91 98862 65225

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. కర్మసిద్ధాంతం...30/-
2. శ్రీ ఆది శంకరాచార్యులవారి 'భజగోవిందం'...............100/-
3. శ్రీ ఆది శంకరాచార్యులవారి 'తత్త్వబోధ' 200/-
4. శ్రీ ఆది శంకరాచార్యులవారి 'ఆత్మబోధ' 200/-
5. శ్రీ ఆది శంకరాచార్యులవారి 'శ్రీ దక్షిణామూర్తిస్తోత్రం'... 100/-
6. భగవాన్ శ్రీ రమణమహర్షులవారి 'ఉపదేశసారం' 150/-
7. సదాశివ బ్రహ్మేంద్ర స్వాములవారి 'ఆత్మవిద్యావిలాసం'.. 100/-
8. శ్రీ నారదభక్తి సూత్రములు 200/-
9. శంకరాచార్యులవారి 'వివేకచూడామణి' (8 గ్రంథముల సెట్) 1200/-
10. ఈశావాస్యోపనిషత్తు 100/-
11. కేనోపనిషత్తు 100/-
12. కైవల్యోపనిషత్తు 150/-
13. కఠోపనిషత్తు 350/-
14. ముండకోపనిషత్తు 200/-
15. మాండూక్యోపనిషత్తు 200/-
16. ముక్తికోపనిషత్తు 300/-
17. బ్రహ్మసూత్రములు – 1 .... 200/-
18. బ్రహ్మసూత్రములు – 2 .... 300/-
19. గీతమాలిక 150/-
20. శ్రీమద్భగవద్గీత (18 గ్రంథముల సెట్) 2000/-

మొత్తం 44 గ్రంథములు (postal charges) తో కలిపి – 6,900/-